

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deseti senat)

z dne 30. junija 2016*

„Predhodno odločanje — Organizacija delovnega časa — Direktiva 2003/88/ES — Pravica do plačanega letnega dopusta — Učitelji — Dopust za okrevanje — Letni dopust, ki sovpada z dopustom za okrevanje — Pravica do uveljavljanja letnega dopusta v drugem obdobju“

V zadevi C-178/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (okrajno sodišče Wrocław-center, X. oddelek za delovne zadeve in zadeve socialne varnosti, Poljska) z odločbo z dne 1. aprila 2015, ki je prispela na Sodišče 20. aprila 2015, v postopku

Alicja Sobczyszyn

proti

Szkoła Podstawowa w Rzeplinie,

SODIŠČE (deseti senat)

v sestavi F. Biltgen, predsednik senata, E. Levits (poročevalec), sodnik, in M. Berger, sodnica,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo K. Herbout-Borcak in M. van Beek, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: poljščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 7 Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 381).
- 2 To vprašanje je bilo predloženo v okviru spora med Alicjo Sobczyszyn in Szkoła Podstawowa w Rzeplinie (osnovna šola v Rzeplinu, Poljska), njenim delodajalcem, zaradi zahteve A. Sobczyszyn, da se ji odobri pravica do plačanega letnega dopusta za leto, v katerem je koristila dopust za okrevanje.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 1 Direktive 2003/88, naslovljen „Namen in področje uporabe“, določa:
 - „1. Ta direktiva določa minimalne varnostne in zdravstvene zahteve pri organizaciji delovnega časa.
 2. Ta direktiva se nanaša na:
 - (a) minimalni čas [...] letnega dopusta [...][...]“
- 4 Člen 7 te direktive, naslovljen „Letni dopust“, določa:
 - „1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi vsakemu delavcu zagotovijo pravico do plačanega letnega dopusta najmanj štirih tednov, v skladu s pogoji za upravičenost in dodelitev letnega dopusta, ki jih določa nacionalna zakonodaja in/ali praksa.
 2. Minimalnega letnega dopusta ni mogoče nadomestiti z denarnim nadomestilom, razen v primeru prenehanja delovnega razmerja.“
- 5 Člen 17 Direktive 2003/88 določa, da lahko države članice odstopajo od nekaterih določb te direktive. V zvezi s členom 7 navedene direktive ni dopuščeno nobeno odstopanje.

Poljsko pravo

- 6 Sprejeto besedilo Ustawa Karta Nauczyciela (zakon o statutu učiteljev) z dne 26. januarja 1982 (Dz. U. iz leta 2014, št. 191, poz. 1198, v nadaljevanju: statut učiteljev) je posebni zakon, ki določa pravice in obveznosti učiteljev. Kodeks Pracy (delovnopravni zakonik), ki je bil sprejet z zakonom z dne 26. junija 1974 (Dz. U. 1974, št. 24, poz. 141), kakor je bil spremenjen, se za učitelje uporablja subsidiarno.
- 7 Člen 64 statuta učiteljev določa:
 - „1. Učitelji, zaposleni v šoli, ki ima v skladu z organizacijo dela poletne in zimske počitnice, imajo pravico do letnega dopusta v času trajanja teh počitnic.[...]

3. Učitelji, ki so zaposleni v šoli, ki nima šolskih počitnic, so upravičeni do letnega dopusta v obsegu 35 delovnih dni v obdobju, določenem v načrtu dopustov.

[...]

5a. Učitelji, ki so zaposleni v šoli, ki nima šolskih počitnic, imajo v primeru začetka ali prenehanja delovnega razmerja v koledarskem letu v skladu s posebnimi določbami pravico do letnega dopusta v obsegu, ki je sorazmeren obdobju, v katerem so delali.“

8 Člen 73 tega statuta določa:

„1. Ravnatelj ustanove učiteljem, ki so zaposleni s polnim delovnim časom za nedoločen čas in ki so bili v ustanovi zaposleni vsaj sedem let, odobri dopust za okrevanje zaradi zdravljenja, ki ga predpiše zdravnik, za največ eno leto in v enkratni obliki.

[...]

5. Učitelj v obdobju dopusta za okrevanje obdrži pravico do mesečnega osnovnega plačila skupaj z dodatki za delovno dobo ter pravico do drugih dajatev za zaposlene, vključno s socialnimi ugodnostmi, določenimi v členu 54.

6. Ravnatelj šole najkasneje dva tedna pred koncem dopusta za okrevanje učitelju pošlje poziv k pregledom, namenjenim preveritvi, ali niso podane kontraindikacije za opravljanje njegove funkcije.

[...]

8. Učitelji lahko nov dopust za okrevanje koristijo najprej eno leto po koncu prejšnjega dopusta za okrevanje. Skupno obdobje dopustov za okrevanje v celotni karieri ne sme prekoračiti treh let.

[...]

10. Učiteljev zdravnik koncesionar odloči, ali je potreben dopust za okrevanje za predpisano zdravljenje. Odločitev iz prvega stavka se lahko izpodbija pred pritožbenim organom, opredeljenim z določbami odstavka 11 in v skladu s postopkom iz teh določb. [...]"

9 Člen 14 delovnopravnega zakonika je v poglavju II tega zakonika, naslovljenem „Temeljna načela delovnega prava“. Ta člen določa:

„Vsak delavec ima pravico do počitka v skladu s pravili, ki se uporabljajo za trajanje zaposlitve, do dela prostih dni in do letnega dopusta.“

10 Člen 152(1) navedenega zakona določa:

„Vsak delavec ima pravico do neprekinjenega letnega obdobja plačanega dopusta, v nadaljevanju: dopust.“

11 Člen 165 istega zakonika določa:

„Če delavec ne more vzeti dopusta v predpisanem roku iz razlogov, ki opravičujejo njegovo odsotnost z dela, zlasti zaradi:

1. začasne nezmožnosti za delo zaradi bolezni,
2. izolacije, povezane z nalezljivo boleznijo,

3. dovoljenja za sodelovanje pri vojaški vaji za obdobje do treh mesecev,

4. porodniškega dopusta,

mora zaposleni svoj dopust prenesti na poznejši datum.“

12 Člen 166 delovnopravnega zakonika določa:

„Če dopust ni bil vzet zaradi:

1.časne nezmožnosti za delo zaradi bolezni,

2. izolacije, povezane z nalezljivo boleznijo,

3. poziva za sodelovanje pri vojaški vaji za obdobje do treh mesecev,

4. porodniškega dopusta,

ga mora zaposleni prenesti na poznejši datum.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

13 A. Sobczyszyn je od leta 2008 učiteljica na osnovni šoli „Szkoła Podstawowa w Rzeplinie“ v Rzeplinu.

14 A. Sobczyszyn je 1. januarja 2011 pridobila pravico do 35 dni letnega dopusta v skladu s členom 64(3) statuta učiteljev. Delodajalec ji je na podlagi člena 73 navedenega statuta od 28. marca do 18. novembra 2011 odobril dopust za okrevanje zaradi zdravljenja, ki ga je predpisal zdravnik.

15 A. Sobczyszyn je 27. aprila 2012 uveljavljala pravico do letnega dopusta za leto 2011, ki ga ni mogla izkoristiti zaradi dopusta za okrevanje. Delodajalec ji te pravice ni odobril, ker je bilo v načrtu dopustov za leto 2011 določeno, da bo letni dopust vzela od 1. do 31. julija 2011, zato je bil letni dopust za leto 2011 že izčrpan v obdobju dopusta za okrevanje med navedenima datumoma.

16 Predložitveno sodišče, pri katerem je A. Sobczyszyn vložila tožbo, je v dvomih glede skladnosti nacionalnih določb o pravici do letnega dopusta učiteljev s členom 7 Direktive 2003/88. V zvezi s tem navedeno sodišče meni, da Sodišče še ni imelo priložnosti odločiti o razlagi te določbe prava Unije, kadar obdobje letnega dopusta sovпада z dopustom za okrevanje, ki je določen v poljskem pravu.

17 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (okrajno sodišče Wrocław-center, X. oddelek za delovne zadeve in zadeve socialne varnosti, Poljska) prekinilo postopek in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 7 Direktive 2003/88, v skladu s katerim države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi vsakemu delavcu zagotovijo pravico do plačanega letnega dopusta najmanj štirih tednov, v skladu s pogoji za upravičenost in dodelitev letnega dopusta, ki jih določa nacionalna zakonodaja in/ali praksa, razlagati tako, da učitelj, ki je koristil dopust za okrevanje, ki ga določa statut učiteljev, poleg tega pridobi pravico do letnega dopusta v skladu s splošnimi delovnopravnimi določbami za leto, v katerem je koristil dopust za okrevanje?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 18 Predložitveno sodišče želi z vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 7 Direktive 2003/88 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji ali praksi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki omogoča, da se delavcu – ki je na dopustu za okrevanje, odobrenem v skladu z nacionalnim pravom, v obdobju letnega dopusta, določenega v načrtu dopustov ustanove, pri kateri je zaposlen – po izteku dopusta za okrevanje zavrne pravica do uveljavljanja letnega dopusta v poznejšem obdobju.
- 19 V zvezi s tem je treba na prvem mestu spomniti, da ima vsak delavec – kot izhaja iz besedila člena 7(1) Direktive 2003/88, od te določbe pa ta direktiva ne dopušča izjem – pravico do plačanega letnega dopusta najmanj štirih tednov. To pravico do plačanega letnega dopusta je treba šteti za posebej pomembno načelo socialnega prava Unije, ki ga morajo pristojni nacionalni organi izvajati samo v mejah, izrecno navedenih v Direktivi 2003/88 (sodba z dne 10. septembra 2009, Vicente Pereda, C-277/08, EU:C:2009:542, točka 18 in navedena sodna praksa).
- 20 Na drugem mestu je treba navesti, da pravica do plačanega letnega dopusta kot načelo socialnega prava Unije ni le posebej pomembna, ampak je tudi izrecno določena v členu 31(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki ji je s členom 6(1) PEU priznana enaka pravna veljavnost, kot jo imata Pogodbi (sodbi z dne 22. novembra 2011, KHS, C-214/10, EU:C:2011:761, točka 37, in z dne 3. maja 2012, Neidel, C-337/10, EU:C:2012:263, točka 40).
- 21 Na tretjem mestu, pravice do plačanega letnega dopusta ni mogoče razlagati ozko (glej sodbo z dne 22. aprila 2010, Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols, C-486/08, EU:C:2010:215, točka 29).
- 22 Poleg tega je Sodišče že presodilo, da člen 7(1) Direktive 2003/88 načeloma ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa podrobna pravila za izvrševanje pravice do plačanega letnega dopusta, ki je izrecno podeljena s to direktivo, vključno z izgubo navedene pravice ob koncu referenčnega obdobja, vendar le če je imel delavec, čigar pravica do plačanega letnega dopusta je izgubljena, dejansko možnost izvršiti to pravico (sodba z dne 10. septembra 2009, Vicente Pereda, C-277/08, EU:C:2009:542, točka 19 in navedena sodna praksa).
- 23 Iz sodne prakse Sodišča je tudi razvidno, da je namen pravice do plačanega letnega dopusta delavcu omogočiti počitek ter obdobje za sprostitev in razvedrilo (glej sodbo z dne 20. januarja 2009, Schultz-Hoff in drugi, C-350/06 in C-520/06, EU:C:2009:18, točka 25).
- 24 Sodišče je iz tega sklevalo, da je treba člen 7(1) Direktive 2003/88 v primeru sovpadanja letnega in bolniškega dopusta razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim določbam ali praksam, ki določajo, da pravica do plačanega letnega dopusta ugasne ob koncu referenčnega obdobja in/ali obdobja za prenos, ki je določen z nacionalno zakonodajo, če je bil delavec na bolniškem dopustu v celotnem ali delu referenčnega obdobja, in da zato dejansko ni mogel izvršiti navedene pravice (glej med drugim sodbi z dne 20. januarja 2009, Schultz-Hoff in drugi, C-350/06 in C-520/06, EU:C:2009:18, točka 49, in z dne 10. septembra 2009, Vicente Pereda, C-277/08, EU:C:2009:542, točka 19).
- 25 Sodišče je namreč štelo, da se namen pravice do plačanega letnega dopusta, in sicer delavcu omogočiti, da se spočije in da ima na voljo čas za sprostitev in razvedrilo, razlikuje od namena odsotnosti z dela zaradi bolezni, ki je delavcu omogočiti okrevanje po bolezni (glej v tem smislu sodbo z dne 21. junija 2012, ANGED, C-78/11, EU:C:2012:372, točka 19 in navedena sodna praksa).
- 26 Glede različnih namenov teh dveh vrst dopusta je Sodišče ugotovilo, da ima delavec, ki je med predhodno določenim obdobjem letnega dopusta odsoten z dela zaradi bolezni, pravico, da na svojo prošnjo in zato, da bi lahko dejansko izkoristil svoj letni dopust, ta dopust izkoristi v obdobju, ki ne

sovpada z obdobjem odsotnosti z dela zaradi bolezni (glej sodbi z dne 10. septembra 2009, Vicente Pereda, C-277/08, EU:C:2009:542, točka 22, in z dne 21. junija 2012, ANGED, C-78/11, EU:C:2012:372, točka 20).

- 27 Ob upoštevanju teh preudarkov – ki jih je mogoče v celoti uporabiti v primeru, kakršen je ta v zadevi iz postopka v glavni stvari, v katerem dopust za okrevanje sovpada z obdobjem vnaprej določenega letnega dopusta – je treba odločiti, ali lahko to sovpadanje glede na morebitni drugačen namen dveh obravnavanih vrst dopusta pomeni oviro pri poznejšem uveljavljanju letnega dopusta delavca.
- 28 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v končni fazi sicer nacionalno sodišče edino pristojno za razlago nacionalne zakonodaje in torej za odločitev, ali se namen dopusta za okrevanje razlikuje od namena plačanega letnega dopusta, opredeljenega v členu 7 Direktive 2003/88, kot ga razlaga Sodišče, vendar mu lahko Sodišče, ki je pozvano, naj nacionalnemu sodišču poda koristen odgovor za rešitev spora, o katerem odloča, v ta namen poda smernice na podlagi vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, in zlasti na podlagi obrazložitve predložitvene odločbe.
- 29 V zvezi z namenom pravice do dopusta za okrevanje, kot je določena v poljskem pravu, je treba opozoriti, da člen 73(1) statuta učiteljev določa, da se navedeni dopust odobri „zaradi zdravljenja, ki ga predpiše zdravnik“, za največ eno leto in v enkratni obliki. V skladu z odstavkom 10 tega člena je zdravnik koncesionar tisti, ki odloči, ali je „ta dopust potreben za okrevanje za predpisano zdravljenje“. Poleg tega člen 73(6) tega statuta določa, da mora učitelj dva tedna pred iztekom navedenega dopusta opraviti preglede, namenjene preveritvi, ali niso podane kontraindikacije za vrnitev na delo.
- 30 Vendar elementi, ki so bili povzeti v prejšnji točki te sodbe, kot je navedlo predložitveno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, potrjujejo stališče, da je cilj dopusta za okrevanje iz postopka v glavni stvari izboljšanje zdravstvenega stanja delavcev, ki jim je bil dopust predpisan, in drugače kakor letni plačani dopust iz člena 7(1) Direktive 2003/88 ni namenjen delavcem omogočiti obdobje sprostitve in razvedrila, ker morajo upoštevati zdravljenje, ki ga predpiše zdravnik.
- 31 Predložitveno sodišče mora ob upoštevanju teh smernic in vseh elementov, ki na nacionalni ravni urejajo odobritev pravice do dopusta za okrevanje, presoditi, ali se namen zadnjenavedene pravice razlikuje od namena pravice do plačanega letnega dopusta, opredeljenega v členu 7 Direktive 2003/88, kot ga razlaga Sodišče.
- 32 Če bo predložitveno sodišče ugotovilo, da to razlikovanje obstaja, mora nacionalna zakonodaja določiti obveznost delodajalca, da zadevnemu delavcu odobri drugo obdobje letnega dopusta, ki ga delavec predlaga in ki je združljivo z morebitnimi nujnimi razlogi interesov delodajalca, ne da bi se vnaprej izključila možnost, da je navedeno obdobje zunaj referenčnega obdobja za zadevni letni dopust (glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2009, Vicente Pereda, C-277/08, EU:C:2009:542, točki 22 in 23).
- 33 Čeprav se namreč – kot izhaja iz sodne prakse Sodišča – pozitivni učinek plačanega letnega dopusta na varnost in zdravje delavca v celoti pokaže, če je izrabljen v letu, ki je za to določeno, torej v tekočem letu, to obdobje počitka ne izgubi pomena, če se izrabi v poznejšem obdobju (glej sodbi z dne 6. aprila 2006, Federatie Nederlandse Vakbeweging, C-124/05, EU:C:2006:244, točka 30, in z dne 20. januarja 2009, Schultz-Hoff in drugi, C-350/06 in C-520/06, EU:C:2009:18, točka 30).
- 34 Ob upoštevanju zgoraj navedenih preudarkov je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 7(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji ali praksi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki omogoča, da se delavcu – ki je na dopustu za okrevanje, odobrenem v skladu z nacionalnim pravom, v obdobju letnega dopusta, določenega v načrtu dopustov ustanove, pri kateri je zaposlen – po izteku dopusta za okrevanje zavrne pravica do uveljavljanja plačanega letnega dopusta v poznejšem obdobju, če se namen pravice do dopusta za okrevanje razlikuje od namena pravice do letnega dopusta, kar mora presoditi nacionalno sodišče.

Stroški

- 35 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deseti senat) razsodilo:

Člen 7(1) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji ali praksi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki omogoča, da se delavcu – ki je na dopustu za okrevanje, odobrenem v skladu z nacionalnim pravom, v obdobju letnega dopusta, določenega v načrtu dopustov ustanove, pri kateri je zaposlen – po izteku dopusta za okrevanje zavrne pravica do uveljavljanja plačanega letnega dopusta v poznejšem obdobju, če se namen pravice do dopusta za okrevanje razlikuje od namena pravice do letnega dopusta, kar mora presoditi nacionalno sodišče.

Podpisi